

YTTRANDE
2018-10-25

BTH-1.5.1-0233-2018
N2018/03415/SPN

Näringsdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En utvecklad översiktsplanering Del I: Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46)

Blekinge Tekniska Högskola (BTH) ställer sig bakom utredningens slutsats att inte göra översiktsplanen bindande för efterföljande planering. BTH anser att juridiskt bindande översiktsplaner riskerar att bli stoppklossar i plansystemet. En översiktsplan bör även i fortsättningen vara vägledande, strategisk och långsiktig.

BTH ställer sig också bakom utredningens försök att göra svensk översiktsplanering mer enhetlig och tydlig gentemot medborgare och organisationer. Särskilt bra är förslaget att kommuner inte ska behöva redovisa nationella och regionala planeringsunderlag, utan endast planeringsunderlag med direkt betydelse för förslaget. Även förtydligandet med avseende på Länsstyrelsens granskningsyttrande är positivt.

Det är viktigt att understryka att översiktsplaner ska hållas aktuella av kommunerna. Däremot avstyrker BTH förslaget om att lagstifta om särskilda *planeringsstrategier*, som vi menar löser problem som oftast inte finns. Kommunerna bör istället själva styra över hur en antagen översiktsplan ska följas upp. Följaktligen avstyrker BTH också idén om att koppla översiktsplanens aktualitet till *planeringsstrategin*, vilket vore direkt olyckligt.

Bakgrund

Att svenska översiktsplaner inte är juridiskt bindande är inte en slump, utan en del av ett planeringssystem som successivt har utarbetats under cirka 150 år. Att göra översiktsplaner (eller motsvarande) juridiskt bindande har diskuterats tidigare, bland annat när PBL arbetades fram under 1970- och 80-talen, men nackdelarna har varenda gång ansetts vara fler än fördelarna. BTH vill också lyfta att de problem som finns med dagens översiktsplanering inte på något sätt har att göra med att planerna inte kan vara bindande. Problemen ligger snarare i bristande systematik hos vissa kommuner, allt för stora skillnader mellan olika översiktsplaner och att mängder av underlag förväntas bli redovisade i själva planen. De beskrivna problemen leder till onödigt merarbete på kommunerna och tendenser till otydlighet gentemot medborgare och organisationer, vilket försvagar översiktsplanen som ett strategiskt dokument. Vissa översiktsplaner hålls inte heller tillräckligt aktuella, även om vår bedömning är att detta problem successivt minskar, bland annat på grund av att systemet med aktualitetsprövningar har introducerats.

Yttrande

BTH anser att det skulle vara ett stort misstag att bryta den svenska traditionen med ej juridiskt bindande översiktsplaner. I själva verket ligger styrkan hos översiktsplanen just i att den inte ska bli ett juridiskt utan ett strategiskt dokument. Allmänna intressen vägs mot andra allmänna intressen, medan de enskilda intressena, till exempel markägande lyfts i senare processer. Om de enskilda intressena skulle behöva avgöras redan i översiktsplanefasen skulle dels hela plansystemet bli otydligare, dels skulle med stor sannolikhet översiktsplaneprocesserna förlängas avsevärt. Det senare skulle naturligtvis försämra möjligheterna att hålla översiktsplanerna aktuella. Men BTH vill också lyfta risken att det faktiskt skulle bli svårt för en kommun att överhuvudtaget få igenom en översiktsplan inom en rimlig tid. Detta skulle i så fall påverka hela den kommunala planeringen negativt och definitivt inte underlätta efterföljande planering.

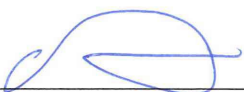
Ett ännu större problem skulle bli att grunderna för överklagande skulle behöva förändras radikalt. Det skulle inte vara rimligt att en kommun kan planera på mark utan att markägaren kan överklaga. Regler för ersättningsanspråk och juridiska processer som inte finns idag skulle behöva komma på plats. Troligen skulle hela konfliktnivån kring översiktsplanering påverkas i klart negativ riktning.

Både de förlängda processerna och riskerna för utdragna överklagandeprocesser skulle innebära att juridiskt bindande översiktsplaner riskerar att bli stoppklossar i plansystemet. Kostnaderna både för kommunerna och för samhället skulle bli betydande. Risker finns också att kommunerna skulle reagera på problemen genom olika negativa strategier, till exempel genom att undvika känsliga frågor eller genom att ta fram medvetet otydliga plandokument. Eller kanske till och med genom att helt enkelt undvika att arbeta med översiktsplanering?

Samhället och lagstiftningen behöver istället uppmuntra strategisk planering i kommunerna, inte minst på grund av de påtagliga risker klimatförändringarna innebär. Staten kan bidra genom att verka för professionalitet och enkla processer i kommunerna. De förenklingar utredningen föreslår kring planeringsunderlagen och Länsstyrelsens roll är föredömliga och underlättar efterföljande planering. Boverkets ÖP-modell kan utvecklas men är rätt väg att gå, eftersom det blir lättare för kommuner med svag planeringskompetens att ta fram översiktsplaner. Större enhetlighet underlättar för medborgare och organisationer att ta del av planerna, vilket stärker översiktsplaner som strategiska dokument och möjligheterna till genomförande.

Ärendehantering

Beslut i ärendet har fattats av rektor Mats Viberg. I ärendets beredande har Bertil Malmström varit förberedande och föredragande.

Mats Viberg, Rektor